

บทความที่ :

Article :

6

การปฏิบัติตนต่อเด็กของผู้ปกครองของนักเรียนระดับชั้น
มัธยมศึกษาตอนต้นในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 27 อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด:
ศึกษาเฉพาะกรณีการปฏิบัติต่อเด็กตามมาตรา 23
แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546

Practice of the Guardian for Child in Lower
Secondary School Students under Roi-Et
Educational Service Area Office 27,
Selaphum District, Roi-Et: Child Treatment
in Article 23 of Child Protection Act 2003

[Received Date: July 29, 2020 / Accepted Date: November 5, 2020]

ปิ่นบุญญา ลำมะนา* พิมลศักดิ์ นิลผาย*

ธรรมรัตน์ สินธุเดช* และกฤติญา สุขเพิ่ม*

Pinbunya Lammana* Pimonsak Nilphai*

Tammarat Sinthudet* and Kritiya Sukperm*

*คณะนิติรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด [Faculty of Law and Politics,
Roi-et Rajabhat University] ; Corresponding author e-mail :
pinbunya.1144@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) การปฏิบัติตนต่อเด็กของผู้ปกครอง 2) ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติตนต่อเด็กของผู้ปกครอง 3) เสนอแนะแนวทางการปฏิบัติตนต่อเด็กของผู้ปกครอง ในการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยศึกษารวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 351 คน จากโรงเรียน 6 แห่งในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 27 อำเภอสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด และการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 จำนวน 10 คน และผู้ปกครองของเด็ก จำนวน 15 คน ผลการศึกษพบว่า ภาพรวมของการปฏิบัติของผู้ปกครองทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย การอุปการะเลี้ยงดู การอบรมสั่งสอน การให้การศึกษาและพัฒนา และด้านความคาดหวังของผู้ปกครองในการศึกษาต่อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.95 อยู่ในระดับมาก ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติต่อเด็กของผู้ปกครอง ได้แก่ การขาดความรู้และจิตสำนึก การขาดรายได้ของผู้ปกครอง ความเชื่อเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่ไม่ถูกต้อง และการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ยังไม่มีประสิทธิภาพ จึงเห็นควรเสนอว่าหน่วยงานรัฐต้องให้ความรู้ควบคู่กับการสร้างจิตสำนึกที่ดีให้แก่ผู้ปกครอง การกำหนดนโยบายเพื่อส่งเสริมให้บิดามารดาได้เลี้ยงดูเด็กด้วยตนเอง สถานศึกษาและชุมชนต้องมีส่วนร่วมอบรมเลี้ยงดูเด็กและควรเพิ่มศักยภาพให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ให้สามารถปฏิบัติงานอย่างบูรณาการภายใต้ฐานข้อมูลอย่างเป็นระบบ

คำสำคัญ: การอบรมเลี้ยงดูเด็ก; การอุปการะเลี้ยงดูเด็ก; การปฏิบัติตนต่อเด็ก

Abstract

This research was a mixed methods research. The purposes of this study were: 1) to study the behaviors of the guardians toward the child 2) to study problems and obstacles of the treatment of the child; and 3) to propose the guidelines on the treatment of the child. In the quantitative research, data was collected by using a questionnaire. The samples were 351 junior high school students from 6 schools under the Office of Secondary Educational Service Area 27 in Selaphum District, Roi Et Province and the qualitative research data was collected by in-depth interviews from 10 officers whose authority concern child protection according Child Protection Act, B.E. 2546 and 15 guardians. The results of the study were showed that the child' opinions on guardians' behaviors in the 4 aspects consisted of raising, upbringing, educating and developing, expecting for higher education were average of 3.95 in the high level. The problems and obstacles of the behaviors of guardians were found that the lack of knowledge and consciousness, the insufficient guardian's incomes, the belief of child upbringing was wrong and the operation of officers was not efficient. Therefore, the government agencies have to disseminate knowledge and enhance guardians to aware in a good conscience. Policy formulation to encourage and support parents to look after their children by themselves should be proposed. School and community should participate in upbringing child efficiently. Increase the competency of the authorized officer's potential and skills involving child protection to be

able to work in an integrated operation, and systematic family and child database.

Keywords: Child Raising; Child Upbringing; Treatment of the Child

บทนำ

ครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมที่มีขนาดเล็กที่สุดแต่มีความสำคัญมากที่สุด การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่สถาบันครอบครัวจึงเป็นนโยบายที่ภาครัฐให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่อง แต่ในปัจจุบันบทบาทของสถาบันครอบครัวโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่เป็นผู้ปกครองของเด็กนั้นได้เปลี่ยนแปลงไปจากในอดีต รายงานสถานการณ์ประชากรไทย พ.ศ. 2558 พบว่า สัดส่วนของครอบครัวประเภทต่าง ๆ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ครอบครัวสามรุ่น 2) ครอบครัวพ่อแม่และลูก 3) ครอบครัวคู่สามี-ภรรยาที่ไม่มีบุตร 4) ครีวเรือนอยู่คนเดียว 5) ครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว 6) ครอบครัวข้ามรุ่น และ 7) ครีวเรือนที่ไม่ใช่ญาติ (กองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติประจำประเทศไทย, 2558: 39) โดยพบว่าครอบครัวมีปัญหาที่หลากหลาย ได้แก่ ปัญหาสัมพันธภาพและการสื่อสารในครอบครัวเปราะบาง ต่างคนต่างอยู่มากขึ้น มีความเป็นปัจเจกชนและพื้นที่ส่วนตัวสูงขึ้น ปัญหาการใช้ความรุนแรงในครอบครัวและปัญหาการหย่าร้างซึ่งมีอัตราการหย่าร้างมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 1.73 ในปี พ.ศ. 2550 เป็นร้อยละ 2.21 ในปีพ.ศ. 2554 ปัญหาของเด็กอายุ 0-17 ปีที่ไม่ได้อยู่กับบิดามารดาเพิ่มมากขึ้นจากร้อยละ 19.30 ในปีพ.ศ. 2548 เป็นร้อยละ 22.80 ในปีพ.ศ. 2554 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2563)

เมื่อพิจารณาสถานการณ์ของครอบครัวไทยดังกล่าวประกอบกับสภาพสังคมที่มีความเหลื่อมล้ำทางด้านเศรษฐกิจสูง ประชาชนในวัยแรงงานต้องแย่งกันทำมาหากิน และหลายคนต้องละทิ้งถิ่นฐานและครอบครัวเพื่อไปหารายได้ในเมือง ทำให้บิดามารดา

ในหลายครอบครัวไม่สามารถอุปการะเลี้ยงดูบุตรได้หรือ ไม่มีเวลาเอาใจใส่ดูแลเด็ก ภาระหน้าที่การอบรมเลี้ยงดูเด็กจึงตกแก่คนในครอบครัวซึ่งมักเป็นผู้สูงอายุหรือญาติคนอื่นซึ่งไม่มีความพร้อมที่จะอุปการะเลี้ยงดูเด็ก ส่งผลให้เด็กไม่ได้รับการอุปการะเลี้ยงดูที่ได้มาตรฐาน เด็กจึงอาจมีโอกาเสี่ยงที่จะมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมหรือตกอยู่ในภาวะที่เสี่ยงต่ออันตรายได้

แม้ว่าประเทศไทยจะมีกฎหมายที่กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้ปกครองไว้อย่างชัดเจน คือ พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 โดยในมาตรา 23 กำหนดให้ผู้ปกครองมีหน้าที่ต้องอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอนและพัฒนาเด็กที่อยู่ในความปกครองดูแลของตนตามสมควรแก่ชนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมแห่งท้องถิ่น ทั้งนี้ ต้องไม่ต่ำกว่ามาตรฐานขั้นต่ำตามที่กฎหมายกำหนดและต้องคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กมิให้ตกอยู่ในภาวะอันน่าจะเกิดอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ นอกเหนือจากผู้ปกครองแล้ว กฎหมายยังได้กำหนดให้หน่วยงานต่าง ๆ มีหน้าที่ช่วยเหลือและสนับสนุนมาตรการทางกฎหมายต่าง ๆ เพื่อคุ้มครองเด็กด้วย

จากการรายงานสถิติจำนวนคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีในช่วงระหว่างปี พ.ศ.2554 – 2558 โดยกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ปรากฏว่า ผู้ที่ถูกดำเนินคดีส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในครอบครัวที่บิดามารดาแยกกันอยู่ รองลงมา คือ อาศัยอยู่ร่วมกับบิดามารดา และอาศัยอยู่กับปู่ ย่า ตา ยาย ตามลำดับ และอัตราการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนก็ได้มีแนวโน้มว่าจะลดลง การก่ออาชญากรรมโดยเด็กและเยาวชนยังคงปรากฏให้เห็นตามสื่อต่าง ๆ อย่างแพร่หลายและบ่อยครั้งที่การกระทำผิดที่ปรากฏนั้นมีลักษณะที่มีความรุนแรงและโหดร้ายเฉกเช่นเดียวกับการกระทำผิดโดยผู้ใหญ่ สถานการณ์เช่นนี้สะท้อนให้เห็นว่าการทำหน้าที่อบรมสั่งสอนและเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครองยังขาดประสิทธิภาพ

ผลการรายงานจำนวนและร้อยละของคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ จำแนกตามระดับการศึกษา ในปีงบประมาณ 2561 ปรากฏว่า ระดับการศึกษาของเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีมากที่สุดกำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, 2561: 75) ทั้งนี้ โรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดที่อยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 มีจำนวนหลายแห่งและมีจำนวนนักเรียนมากเป็นอันดับสองรองจากอำเภอเมืองร้อยเอ็ด พื้นที่ดังกล่าวจึงเป็นศูนย์รวมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นซึ่งเป็นกลุ่มเดียวกับที่ปรากฏว่าถูกดำเนินคดีมากที่สุด ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงเห็นควรทำการศึกษาการปฏิบัติตนต่อเด็กของผู้ปกครองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยมุ่งเน้นศึกษาเฉพาะกรณีการปฏิบัติตนตามมาตรา 23 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 และปัญหาที่ส่งผลให้ผู้ปกครองไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ของตนให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กฎหมายกำหนดได้ รวมถึงการศึกษาข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างแนวทางการปฏิบัติตนต่อเด็กของผู้ปกครองให้มีมาตรฐานสอดคล้องกับบทบัญญัติของกฎหมายซึ่งมีเจตนารมณ์ในอันจะคุ้มครองประโยชน์ของเด็กต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการปฏิบัติตนต่อเด็กของผู้ปกครองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติตนต่อเด็กของผู้ปกครองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 อำเภอสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการปฏิบัติตนต่อเด็กของผู้ปกครองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 อำเภอสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพหรือแบบผสม (Mixed Method) โดยมุ่งศึกษาการปฏิบัติตนต่อเด็กของผู้ปกครองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 อำเภอสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ศึกษาเฉพาะกรณีการปฏิบัติต่อเด็กตามมาตรา 23 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อศึกษาการปฏิบัติตนต่อเด็กของผู้ปกครองของนักเรียน และการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและเสนอแนะแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการปฏิบัติตนต่อเด็กของผู้ปกครอง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ประชากรในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่อยู่ในสถานศึกษาในอำเภอสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 27 จำนวน 6 แห่ง จำนวน 2,880 คน และกลุ่มประชากรในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 และผู้ปกครองนักเรียนในพื้นที่ทำการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณใช้วิธีสุ่มตัวอย่าง แบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling)

ตามสัดส่วนประชากรจำแนกตามสถานศึกษาจากจำนวนประชากรทั้งหมด โดยใช้สูตรของ Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 351 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วยพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 จำนวน 10 คน และผู้ปกครองจำนวน 15 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถามนักเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติตนของผู้ปกครอง ส่วนเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) เจ้าหน้าที่และผู้ปกครอง เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการอุปการะเลี้ยงดูเด็ก และแนวทางแก้ไขปัญหาและแนวทางปฏิบัติในการปฏิบัติตนต่อเด็กของผู้ปกครอง โดยใช้แนวคำถามแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview Protocol)

การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณใช้แบบสอบถาม โดยใช้คำถามเพื่อวัดระดับของการปฏิบัติตนของผู้ปกครอง โดยใช้คำถามที่เป็นมาตรวัดประเภทประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งค่าคะแนนออกเป็น 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) ส่วนการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพใช้แนวทางการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) เพื่อให้ผู้ให้สัมภาษณ์สามารถอธิบายถึงสภาพปัญหา ปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคในการอุปการะเลี้ยงดูและคุ้มครองเด็กของผู้ปกครอง รวมถึงเสนอแนะแนวทางแก้ไขหรือแนวปฏิบัติให้แก่ผู้ปกครองและเจ้าหน้าที่

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ และคำนวณค่าสถิติต่าง ๆ ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพนั้นได้เป็นไป

ตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) ได้แก่ การพรรณนาข้อมูลตามปรากฏการณ์และการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อแสวงหาข้อค้นพบจากการวิจัยอันใช้เป็นแนวทางนำไปสู่ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติตนต่อเด็กของผู้ปกครองต่อไป โดยผู้วิจัยมีระยะเวลาในการศึกษาวิจัยตั้งแต่เดือนตุลาคม 2561 ถึงเดือนมิถุนายน 2562

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องการปฏิบัติตนต่อเด็กของผู้ปกครองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด คณะผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติตนของผู้ปกครองจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 351 คน การสัมภาษณ์เชิงลึกเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 จำนวน 10 คน และผู้ปกครองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 15 คน โดยแบ่งประเด็นการศึกษาเป็น 3 ส่วน คือ 1) ความคิดเห็นของเด็กต่อการปฏิบัติตนของผู้ปกครอง 2) ปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อการปฏิบัติตนต่อเด็กของผู้ปกครอง และ 3) แนวทางในการเสริมสร้างการปฏิบัติตนของผู้ปกครอง

1. ความคิดเห็นของเด็กต่อการปฏิบัติตนของผู้ปกครองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

การศึกษาความคิดเห็นของเด็กต่อการปฏิบัติตนของผู้ปกครองรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 อำเภอสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 351 คน เพื่อให้ทราบถึงสภาพทั่วไปของครอบครัวของนักเรียนและการปฏิบัติตนต่อเด็กของผู้ปกครอง

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 351 คน เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 62.39 และ 37.61 ตามลำดับ ผู้ปกครองของกลุ่มตัวอย่างส่วนมาก ได้แก่ บิดาและมารดา คิดเป็นร้อยละ 55.27 รองลงมา คือ ปู่ย่าตายาย คิดเป็นร้อยละ 23.36 รูปแบบของครอบครัวพบว่า ส่วนมากเป็นครอบครัวขยาย อาชีพหลักของผู้ปกครอง คือ เกษตรกรและรับจ้างทั่วไปคิดเป็นร้อยละ 44.73 และ 25.92 ตามลำดับ ความสัมพันธ์ของเด็กและผู้ปกครอง คือ ทะเลาะกันบ้าง นาน ๆ ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 74.07 ผู้ปกครองของกลุ่มตัวอย่างส่วนมากคิดเป็นร้อยละ 64.96 สนับสนุนหรือตีไม้เครื่องตีมัลลอคอลหรือเล่นการพนันให้เด็กเห็นเป็นประจำ นักเรียนกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 70.37 ระบุว่าไม่เคยทดลองสูบบุหรี่หรือตีไม้เครื่องตีมัลลอคอลหรือเล่นการพนัน และกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 29.63 ระบุว่าเคยทดลองสูบบุหรี่หรือตีไม้เครื่องตีมัลลอคอลหรือเล่นการพนัน

1.2 ความคิดเห็นของเด็กต่อการปฏิบัติตนของผู้ปกครอง

ผลการศึกษาความคิดเห็นของเด็กต่อการปฏิบัติตัวของผู้ปกครอง คณะผู้วิจัยได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้ปกครองตามมาตรา 23 แห่ง พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 เป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) การอุปการะเลี้ยงดู 2) การอบรมสั่งสอน 3) การให้การศึกษาและพัฒนา และ 4) ความคาดหวังในการศึกษาต่อของเด็ก ผลการศึกษปรากฏดังนี้

(1) ด้านการอุปการะเลี้ยงดู

ผลการศึกษาในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 3.79 อยู่ในระดับมาก พฤติกรรมที่ผู้ปกครองปฏิบัติเป็นประจำ คือ การให้ค่าอุปการะเลี้ยงดูตามที่เด็กต้องการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.5 โรงเรียนจัดขึ้น ค่าเฉลี่ย 4.36 อยู่ในระดับมาก พฤติกรรมที่ผู้ปกครองปฏิบัติ

น้อยที่สุด คือ การติดตามการใช้จ่ายเงินของเด็ก มีค่าเฉลี่ย 2.69 รองลงมา คือ การแสดงความรัก เช่น การบอกรัก การกอด

(2) ด้านการอบรมสั่งสอน

ผลการศึกษาพบว่า ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยรวม 4.25 อยู่ในระดับมาก พฤติกรรมที่ผู้ปกครองเป็นประจำ ได้แก่ การสอนให้เด็กรู้จักปฏิเสธเมื่อมีผู้อื่นมาชักชวนให้ทำในสิ่งที่ไม่ดีและหลีกเลี่ยงการคบเพื่อนที่มีความประพฤติไม่ดี มีค่าเฉลี่ย 4.60 รองลงมาคือการสอนให้รู้จักเสียสละและเลือกคบเพื่อนที่ดี ส่วนพฤติกรรมที่ผู้ปกครองปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การให้ความรู้และคำปรึกษาเรื่องเพศ มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.48 อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมา คือ การกล่าวชื่นชมหรือให้กำลังใจเมื่อเด็กทำความดี

(3) ด้านการให้การศึกษาและพัฒนา

ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 3.87 อยู่ในระดับมาก พฤติกรรมที่ผู้ปกครองปฏิบัติประจำมากที่สุด คือ การฝึกให้เด็กมีความรับผิดชอบ รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ค่าเฉลี่ย 4.43 อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ผู้ปกครองจัดให้มีสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ เช่น คอมพิวเตอร์ หนังสือ แอปพลิเคชัน มีค่าเฉลี่ย 4.21 ระดับมาก ส่วนพฤติกรรมที่ผู้ปกครองปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการติวหรือเรียนพิเศษ มีค่าเฉลี่ย 3.45 อยู่ในระดับ ปานกลาง

(4) ด้านความคาดหวังของผู้ปกครองในการศึกษาต่อ

ผลการศึกษา ภาพรวมในด้านความคาดหวังของผู้ปกครองในการศึกษาต่อของเด็ก มีค่าเฉลี่ย 3.85 อยู่ในระดับมาก พฤติกรรมที่ผู้ปกครองปฏิบัติเป็นประจำ คือ การให้เด็กคิดและวางแผนการศึกษาด้วยตัวเอง มีค่าเฉลี่ย 4.11 อยู่ในระดับมาก ส่วนการปฏิบัติที่ผู้ปกครองปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การให้ช่วยงานหรือทำกิจกรรมอื่นโดยไม่คาดหวังว่าเด็กต้องเรียนจบในระดับหนึ่งระดับใด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.26 อยู่ในระดับ ปานกลาง

(5) ระดับความคิดเห็นต่อการปฏิบัติตนของผู้ปกครองต่อนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 อำเภอสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน

ผลการศึกษาการปฏิบัติตนของผู้ปกครองต่อนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 อำเภอสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ในภาพรวมของการปฏิบัติของผู้ปกครองต่อเด็กใน 4 ด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.95 อยู่ในระดับมาก พฤติกรรมที่ผู้ปกครองปฏิบัติต่อเด็กเป็นประจํามากที่สุดคือ ด้านการอบรมสั่งสอน และน้อยที่สุด คือ ด้านการอุปการะเลี้ยงดู โดยมีค่าเฉลี่ย 4.29 และ 3.85 ตามลำดับ

2. ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติตนต่อเด็กของผู้ปกครองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 อำเภอสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กและผู้ปกครองของเด็กนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 อำเภอสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติตนต่อเด็กของผู้ปกครอง มี 5 ประการ ดังนี้

2.1 ผู้ปกครองไม่มีความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงดูและอบรมสั่งสอนเด็ก ผลการศึกษาพบว่า ผู้ปกครองของเด็กส่วนใหญ่เป็นปู่ย่าตายายหรือญาติคนอื่นที่มีพอจะมีเวลาว่างซึ่งมักเป็นผู้ที่มีความรู้่น้อย บ้างก็ไม่รู้หนังสือ ไม่มีความรู้ด้านเทคโนโลยีและไม่รู้วิธีการเลี้ยงดูเด็กที่ถูกต้อง ทำให้ไม่มีความรู้ที่จะนำมาใช้อบรมสั่งสอนเด็กและเลี้ยงดูเด็กด้วยวิธีการที่ผิด ผู้ปกครองไม่มีความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กในแต่ละช่วงวัยทำให้ปฏิบัติต่อเด็กอย่างไม่ถูกต้องและไม่เข้าใจธรรมชาติของเด็ก ผู้ปกครองส่วนใหญ่ยังไม่มีความรู้เกี่ยวกับสิทธิของตนและเด็กในอันที่จะได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานรัฐ

2.2 ผู้ปกครองไม่มีจิตสำนึกของการเป็นผู้ปกครองที่ดี ผลการศึกษาพบว่า บิดามารดาที่มีบุตรโดยไม่พร้อมและญาติคนอื่นที่ไม่มีความพร้อมที่จะเลี้ยงดูเด็กจะไม่เอาใจใส่ดูแลและอบรมสั่งสอนเด็กเป็นอย่างดีเพราะตนไม่ได้ประสงค์จะมีเลี้ยงดูเด็กตั้งแต่วัยแรก ผู้ปกครองเหล่านี้มักปฏิบัติต่อเด็กโดยใช้อารมณ์และแสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสมให้เด็กเห็นเป็นประจำ เช่น ตีมั่วสา รุบทุบหรือ เล่นการพนัน จนเด็กเกิดความเคยชินและเลียนแบบ นอกจากนี้ ผู้ปกครองมักตั้งความคาดหวังในตัวเด็กสูงทำให้เด็กเกิดความเครียด แต่เมื่อเด็กทำสิ่งที่ดี ผู้ปกครองกลับไม่แสดงความรักหรือชื่นชมให้กำลังใจ

2.3 ผู้ปกครองไม่มีรายได้เพียงพอที่จะอุปการะเลี้ยงดูเด็ก ผลการศึกษาพบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีรายได้ไม่เพียงพอสำหรับใช้จ่ายเป็นค่าอุปการะเลี้ยงดูเด็ก ทำให้เด็กไม่ได้รับอาหารที่ถูกต้องหลักโภชนาการ ไม่ได้รับการตรวจสุขภาพอย่างสม่ำเสมอและไม่มีโอกาสเข้าเรียนในสถานศึกษาที่มีคุณภาพ เด็กบางคนต้องอาศัยอยู่กับญาติซึ่งการเลี้ยงดูโดยญาติก็มักจะเป็นไปแบบตามมีตามเกิด หากผู้ปกครองหาเงินมาได้ก็มักให้เงินตามที่เด็กร้องขอเพื่อทดแทนการแสดงความรักแต่กลับไม่สั่งสอนและติดตามการใช้เงิน เด็กจึงมักใช้จ่ายเงินอย่างฟุ่มเฟือยหรือใช้เงินไปในทางที่ผิด เช่น นำไปเล่นเกมหรือซื้อยาเสพติด

2.4 ผู้ปกครองมีความเชื่อเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กไม่ถูกต้อง ผลการศึกษาพบว่า ผู้ปกครองที่เป็นผู้สูงอายุหรือมีความรู้ค่อนข้างน้อยเชื่อว่าเด็กจะดีหรือนั่นขึ้นอยู่กับกรรมเก่าของเด็กแต่ละคน ไม่ได้ขึ้นอยู่กับกรอบอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครอง ดังนั้น ผู้ปกครองก็จะอบรมสั่งสอนเด็กเท่าที่ทำได้และเลี้ยงดูเด็กด้วยวิธีการที่ตนเคยปฏิบัติมา ซึ่งอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพร่างกายและจิตใจของเด็ก ผู้ปกครองส่วนใหญ่จะไม่สอนเด็กเรื่องเพศและมักดูต่ำหรือตำหนิเมื่อเด็กพูดคุยก่อนคาบปรึษาเรื่องเพศกับตน

2.5 การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่ไม่มีประสิทธิภาพ ผลการศึกษาพบว่า จำนวนเจ้าหน้าที่และงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการคุ้มครองเด็กมีไม่เพียงพอ อีกทั้งเจ้าหน้าที่ในแต่ละหน่วยงานยังขาดความรู้ความเข้าใจในกฎหมายที่เกี่ยวข้องและไม่ตระหนักถึงผลประโยชน์ของเด็กทำให้เกิดข้อขัดแย้งและความล่าช้าในการปฏิบัติงาน หน่วยงานแต่ละแห่งปฏิบัติงานโดยอาศัยข้อมูลที่แตกต่างกันและผู้นำชุมชนหลายแห่งยังปกปิดข้อมูลและไม่แจ้งปัญหาที่เกิดขึ้นให้แก่เจ้าหน้าที่ทราบ

3. แนวทางในการเสริมสร้างการปฏิบัติตนของผู้ปกครองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

การศึกษาแนวทางในการเสริมสร้างแนวปฏิบัติต่อเด็กที่ดีของผู้ปกครองนั้น คณะผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านคุ้มครองเด็กจำนวน 10 คน และผู้ปกครองของนักเรียน จำนวน 15 คน พบว่า การที่ผู้ปกครองจะปฏิบัติต่อเด็กเป็นอย่างดีตามมาตรฐานของกฎหมายนั้น จะต้องได้รับการส่งเสริมและช่วยเหลือจากภาคส่วนอื่น ๆ ร่วมด้วย คณะผู้วิจัยจึงได้แบ่งข้อเสนอแนะแนวทางตามบทบาทหน้าที่ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ดังนี้

3.1 การให้ความรู้เกี่ยวกับการอบรมสั่งสอนและเลี้ยงดูเด็กที่ถูกต้องให้แก่ผู้ปกครอง จากการศึกษาพบว่า ผู้ปกครองควรมีความรู้ในการวางแผนครอบครัวเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนมีบุตร เมื่อมีบุตรแล้วผู้ปกครองต้องมีความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงดู การอบรมสั่งสอนและการปฏิบัติต่อเด็กที่ถูกต้องและเหมาะสมกับเด็กในแต่ละช่วงวัย ผู้ปกครองจะต้องเป็นที่ปรึกษาและเพื่อนที่เด็กไว้วางใจและพูดคุยปัญหาต่าง ๆ ได้ รวมถึงต้องมีความรู้ในสิทธิหน้าที่ของตนและเด็กในอันที่จะได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่างๆ

3.2 การสร้างจิตสำนึกของการเป็นผู้ปกครองที่ดี ผลจากการศึกษาพบว่า ผู้ปกครองจะต้องอบรมเลี้ยงดูต่อเด็กด้วยความรักความเมตตา ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็ก มีความเข้าใจและอบรมสั่งสอนเด็กโดยใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ และหมั่นแสดงความรักและให้กำลังใจเด็กเมื่อเด็กทำในสิ่งที่ดี

3.3 การส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีรายได้ที่เพียงพอที่จะใช้อุปการะเลี้ยงดูเด็กจากการศึกษาพบว่า ผู้ปกครองจะต้องมีรายได้ที่เพียงพอสำหรับการจัดหาปัจจัย 4 ได้แก่ อาหาร ยารักษาโรค เครื่องนุ่งห่มและที่อาศัยให้แก่เด็กอย่างเพียงพอและเหมาะสมกับช่วงวัย รัฐควรเข้ามามีบทบาทในการช่วยเหลือและสนับสนุนค่าเลี้ยงดูเด็กทั้งทางตรงและทางอ้อมอย่างเป็นระบบโดยต้องให้เด็กทุกคนมีโอกาสนในการพัฒนาและมีคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างเท่าเทียมกัน

3.4 การสร้างความเชื่อและวัฒนธรรมในการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่ถูกต้อง จากการศึกษพบว่า สถานศึกษาและชุมชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมสร้างความเชื่อและวัฒนธรรมในการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่ถูกต้อง ผู้ปกครองต้องปรับเปลี่ยนทัศนคติที่ไม่ส่งผลดีต่อเด็กและเชื่อว่าเด็กทุกคนเป็นคนดีได้หากได้รับการอบรมสั่งสอนที่ดี นอกจากนี้ ผู้ปกครองควรเปลี่ยนทัศนคติความเชื่อโดยยอมรับและเปิดกว้างเกี่ยวกับเรื่องเพศด้วยการสอนและพูดคุยเรื่องเพศกับเด็กเป็นประจำเพื่อให้เด็กมีความรู้ความเข้าใจและปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้องและกล้าที่จะปรึกษาเรื่องต่าง ๆ

3.5 การเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงานด้านคุ้มครองเด็กให้แก่เจ้าหน้าที่ จากการศึกษพบว่า รัฐจะต้องจัดสรรงบประมาณและบุคลากรที่มีจำนวนเพียงพอ รวมถึงการเพิ่มศักยภาพในแก่บุคลากรโดยสร้างความรู้ความเข้าใจในกฎหมายที่เกี่ยวข้องและระบบการทำงานร่วมกันหน่วยงานอื่นอย่างบูรณาการ เปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่จากทุกหน่วยงานได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์และปัญหาในการทำงานร่วมกัน รวมทั้งควรจัดให้

มีฐานข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก ผู้ปกครองและครอบครัวในระดับท้องถิ่นโดยผู้นำชุมชนมีบทบาทสำคัญในการเก็บรวบรวมข้อมูลรวมถึงรายงานถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจริง

การสรุปและอภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่องการปฏิบัติต่อเด็กของผู้ปกครองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 อำเภอสกลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด คณะผู้วิจัยได้วิเคราะห์ประเด็นต่าง ๆ 3 ส่วน ได้แก่ 1) การปฏิบัติตนต่อเด็กของผู้ปกครอง 2) ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติตนต่อเด็กของผู้ปกครอง และ 3) แนวทางในการเสริมสร้างการปฏิบัติตนต่อเด็กที่ดีของผู้ปกครอง

1. การปฏิบัติตนของผู้ปกครองต่อนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 อำเภอสกลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

1.1 สภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ปกครองของเด็กส่วนมาก คือ บิดาและมารดา รองลงมา คือ ปู่ย่าตายาย และลักษณะการอยู่อาศัยของครอบครัวส่วนมากเป็นครอบครัวขยาย แสดงให้เห็นว่าเด็กส่วนใหญ่อยู่ในครอบครัวที่ประกอบไปด้วยบิดามารดาและญาติคนอื่นอาศัยรวมอยู่ด้วย ทำให้การเลี้ยงดูเด็กมักจะเป็นไปตามที่ผู้สูงอายุหรือผู้ที่เป็นผู้ใหญ่ในครอบครัวกำหนดหรือวางแผนเอาไว้ เมื่อบิดามารดาของเด็กต้องออกไปทำงาน ญาติคนอื่นก็จะเป็นผู้เลี้ยงดูเด็กแทน การเลี้ยงดูเด็กจึงมักตกเป็นภาระหน้าที่ของผู้สูงอายุหรือญาติคนอื่น เมื่อพิจารณาอาชีพหลักของผู้ปกครองส่วนมาก คือ เกษตรกรและรับจ้างทั่วไป ซึ่งเป็นอาชีพที่มีรายได้ไม่มากนักทำให้ผู้ปกครองไม่มีรายได้เพียงพอสำหรับอุปการะเลี้ยงดูเด็กอย่างมีมาตรฐานตามที่กฎหมายกำหนด ความสัมพันธ์ของเด็กและผู้ปกครอง คือ ทะเลาะกันบ้าง นาน ๆ ครั้ง อาจเป็นเพราะเด็กส่วนมากมีโอกาสดูแลความคิดเห็นของตนซึ่งอาจขัดแย้งกับความคิดเห็นของผู้ปกครองหรืออาจเป็นเพราะเด็กมักจะหลีกเลี่ยง

ที่จะทะเลาะกับผู้ปกครองบ่อย ๆ ด้วยการไม่แสดงความคิดเห็นใด ๆ ที่อาจสร้างความขัดแย้งกับผู้ปกครอง ผู้ปกครองของกลุ่มตัวอย่างส่วนมากแสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสมให้เด็กเห็นเป็นประจำ ซึ่งแม้ว่ามีเพียงกลุ่มตัวอย่างส่วนน้อยที่ระบุว่าตนเคยทดลองสูบบุหรี่หรือดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือเล่นการพนันก็ตาม แต่การแสดงพฤติกรรมเช่นนี้ของเด็กอาจเกิดขึ้นเนื่องจากเด็กเคยชินกับพฤติกรรมของผู้ปกครองและเห็นว่าเป็นเรื่องธรรมดาที่ผู้ใหญ่ก็ทำกัน เมื่อมีเพื่อนมาชักชวนให้ลองทำบ้าง เด็กจึงยินยอมทำตามเพื่อนโดยที่ไม่คิดว่าสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องเหมาะสม

1.2 ระดับความคิดเห็นต่อการปฏิบัติตนของผู้ปกครอง

การศึกษาความคิดเห็นของเด็กต่อการปฏิบัติตนของผู้ปกครองตามมาตรา 23 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) การอุปการะเลี้ยง 2) การอบรมสั่งสอน 3) การให้การศึกษาและพัฒนา และ 4) การคาดหวังต่อเด็ก เพื่อให้ทราบการปฏิบัติตนของผู้ปกครองว่าเป็นไปตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้หรือไม่เพียงใด

(1) ด้านการอุปการะเลี้ยงดู ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมที่ผู้ปกครองปฏิบัติเป็นประจำคือการให้เงินไว้ใช้จ่ายและพฤติกรรมที่ผู้ปกครองปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การสอบถามหรือติดตามการใช้จ่ายเงินของเด็ก รองลงมาคือ คือ การแสดงความรักต่อเด็ก สะท้อนให้เห็นว่าผู้ปกครองส่วนมากคิดว่าการให้เงินเด็กไว้ใช้จ่ายตามที่เด็กร้องขอ นั้นเป็นการแสดงความรักต่อเด็กในทางหนึ่ง หากตนควบคุมการใช้จ่ายเงินของเด็กอย่างเข้มงวดจะทำให้เด็กรู้สึกไร้ค่าและไม่รักตน ผู้ปกครองจึงเลี้ยงดูแบบตามใจ โดยปล่อยให้เด็กทำสิ่งต่าง ๆ ตามใจไม่มีการกำหนดขอบเขต ลงโทษน้อยและไม่เรียกร้องหรือควบคุมพฤติกรรมเด็ก (ดูลยา จิตตะยโสธร, 2552 : 176) การเลี้ยงดูเด็กด้วยวิธีการนี้เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กใช้จ่ายเงินอย่างฟุ่มเฟือยและเด็กอาจนำเงินไปใช้ในทางที่ผิดซึ่งอาจก่อให้เกิดอันตรายได้

(2) ด้านการอบรมสั่งสอน ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมที่ผู้ปกครองเป็นประจำ คือ การสอนให้เด็กรู้จักหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่เหมาะสมและเลือกคบเพื่อนที่ดี เนื่องจากผู้ปกครองตระหนักดีว่าการที่เด็กรู้จักเลือกคบเพื่อนที่ดีก็ย่อมจะชักจูงให้เด็กมีพฤติกรรมที่ดีตามไปด้วย หากเด็กคบเพื่อนไม่ดีเด็กก็อาจถูกชักชวนให้ไปกระทำการสิ่งที่ไม่ดีได้ง่าย (สิริลักษณ์ รัตนวิทยากรณ์, 2553) ทำให้ผู้ปกครองไว้วางใจให้เด็กสามารถใช้ชีวิตส่วนตัวได้มากขึ้น ส่วนพฤติกรรมที่ผู้ปกครองปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การให้ความรู้และคำปรึกษาเรื่องเพศ เนื่องจากผู้ปกครองส่วนใหญ่ยังรู้สึกอายและเกรงว่าการพูดคุยเรื่องเพศกับเด็กจะกระตุ้นให้เด็กอยากลองมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรและหมกมุ่นในเรื่องเพศมากเกินไป นอกจากนี้ ผู้ปกครองมักไม่ชื่นชมหรือให้กำลังใจเด็กเมื่อเด็กทำความดี เนื่องจากเกรงว่าจะทำให้เด็กหลงระเห็จไปกับคำชม (คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล, 2563) ซึ่งจะ使得เด็กขาดแรงกระตุ้นในการทำความดี

(3) ด้านการให้การศึกษาและพัฒนา ผลการศึกษาพบว่า ผู้ปกครองจะฝึกให้เด็กมีความรับผิดชอบและการซื้อสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ที่เป็นอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ให้แก่เด็ก แต่ผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่สนับสนุนให้เด็กไปเรียนพิเศษซึ่งอาจเนื่องจากเห็นว่าสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายและเพิ่มโอกาสให้เด็กมีเวลาเที่ยวเล่นกับเพื่อนมากเกินไปซึ่งจะเป็นการเพิ่มโอกาสให้เด็กมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมได้เพราะเด็กไม่ได้อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของตน ส่วนการซื้ออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ให้เด็กนั้นอาจเป็นเพราะผู้ปกครองเห็นว่าเป็นเรื่องจำเป็นเพราะเด็กต้องใช้อุปกรณ์เหล่านั้นเพื่อการศึกษาหาความรู้ทำให้เด็กไม่ต้องไปเรียนพิเศษเพิ่มและเด็กยังอยู่ในความควบคุมดูแลของผู้ปกครอง

(4) ด้านความคาดหวังต่อตัวเด็ก ผู้ปกครองจะเปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกเรียนในวิชาที่ถนัดตามใจ สอดคล้องกับการศึกษาของรัชฎา ชื่นเสียง (2547) ที่พบว่า บิดา

มารดาจะตามใจบุตรบ้างโดยเฉพาะเรื่องการเลือกเรียนในวิชาที่เด็กถนัดและสนใจ โดยมีการตั้งกฎเกณฑ์บ้างแต่ไม่เข้มงวดมาก โดยรูปแบบการอบรมสั่งสอนเป็นแบบรักสนับสนุน คือ ให้การดูแลเอาใจใส่ มีการสนับสนุน ส่งเสริมในเรื่องที่เหมาะสม ซึ่งอาจเป็นเพราะต้องการให้เด็กเรียนได้อย่างมีความสุขซึ่งจะทำให้เด็กมีความเครียดน้อยลง หรืออาจเป็นเพราะตนไม่ทราบข้อมูลหรือไม่มีความรู้เกี่ยวกับสาขาหรือแผนการเรียนนั้น ๆ ทำให้ไม่สามารถแนะนำหรือกำหนดแนวทางการศึกษาต่อให้เด็กได้

2. ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติตนต่อเด็กของผู้ปกครองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาพบว่า การปฏิบัติตนต่อเด็กของผู้ปกครองไม่เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งเกิดขึ้นจากปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ซึ่งคณะผู้วิจัยได้จำแนกออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่

2.1 ด้านความรู้ จากการศึกษาค้นคว้าหาการขาดความรู้ของผู้ปกครองพบว่า ในการเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครองให้เป็นไปตามมาตรฐานของกฎหมายนั้น ผู้ปกครองจำเป็นต้องมีความรู้รอบด้าน การที่ผู้ปกครองขาดความรู้ในเรื่องต่าง ๆ นั้นย่อมจะก่อให้เกิดปัญหาและอุปสรรคต่อการปฏิบัติตนต่อเด็ก ดังนี้

(1) ความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ปัญหานี้จะเกิดขึ้นกับผู้ปกครอง 2 กลุ่ม คือ ผู้ที่มีอายุน้อยเนื่องจากผู้ปกครองกลุ่มนี้จะไม่มีความรู้และประสบการณ์ในการเลี้ยงดูเด็กมาก่อนจึงมักจะอบรมเลี้ยงดูเด็กด้วยวิธีการที่ผิดซึ่งอาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ร่างกายและจิตใจของเด็ก และ ผู้สูงอายุ เนื่องจากผู้สูงอายุบางคนจะยึดติดการวิธีการอบรมและเลี้ยงดูเด็กแบบเก่า ๆ โดยไม่ยอมแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อเด็กมากกว่า ทำให้เด็กขาดโอกาสในได้รับการดูแลและการได้รับการพัฒนาการอย่างเต็มที่

(2) ความรู้ที่จะใช้เพื่ออบรมสั่งสอนเด็ก ปัญหานี้มักเกิดกับผู้ปกครองที่อายุน้อยและผู้สูงอายุซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้น้อย ไม่รู้หนังสือหรือไม่มีความรู้ด้านเทคโนโลยี ทำให้ไม่มีความรู้ที่จะนำมาใช้เพื่ออบรมสั่งสอนเด็ก เด็กจึงไม่เคารพเชื่อฟังและก่อให้เกิดความคิดเห็นที่ขัดแย้งกันระหว่างเด็กกับผู้ปกครองได้โดยง่าย ในกรณีเช่นนี้อาจทำให้เด็กหลีกเลี่ยงที่จะสอบถามเรื่องต่าง ๆ กับผู้ปกครองและหันไปขอคำปรึกษาจากคนอื่น ซึ่งอาจทำให้เด็กตกเป็นเหยื่อของผู้ไม่หวังดีหรือถูกชักจูงให้ทำในสิ่งที่เหมาะสมได้ง่าย

(3) ความรู้เกี่ยวกับสิทธิหน้าที่ของผู้ปกครองและเด็กตามกฎหมาย ผู้ปกครองส่วนมากจะไม่มีความรู้ในด้านนี้ทำให้ขาดโอกาสในการเข้าถึงและได้รับสิทธิหรือความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่าง ๆ นอกจากนี้ ผู้ปกครองบางคนอาจกระทำการที่ผิดกฎหมายเนื่องด้วยตนไม่รู้กฎหมายและไม่รู้ว่ามีหน่วยงานที่คอยให้คำแนะนำหรือความช่วยเหลือ เช่น การนำทั้งไปทิ้งในสถานที่ต่าง ๆ

2.2 ด้านความเชื่อและจิตสำนึก

การยึดถือความเชื่อที่ว่ากรรมเก่าที่ติดตัวเด็กแต่ละคนมาจะเป็นเครื่องบ่งชี้ว่าเด็กนั้นจะเติบโตขึ้นเป็นคนดีหรือมีสุขภาพแข็งแรงได้โดยที่ผู้ปกครองไม่จำเป็นต้องดูแลหรืออบรมสั่งสอนทำให้ผู้ปกครองเลี้ยงดูเด็กแบบทอดทิ้ง ไม่เอาใจใส่และตอบสนองความต้องการของเด็ก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้ปกครองปฏิเสธเด็กตั้งแต่แรกหรือหมกมุ่นกับปัญหาและความกดดันในชีวิตประจำวันจนไม่มีเวลาเอาใจใส่เด็ก (ดูลยา จิตตะย โศธร, 2552 : 176) เด็กจึงทำสิ่งต่าง ๆ ตามใจตัวเองซึ่งอาจเป็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมหรือทำให้ผู้ปกครองไม่พอใจส่งผลให้เด็กถูกดุด่าด้วยอารมณ์มากกว่าเหตุผล เด็กเหล่านี้จึงไม่กล้าพูดคุยหรือขอคำปรึกษาในเรื่องต่าง ๆ กับผู้ปกครอง แต่เมื่อเด็กทำผิด ผู้ปกครองก็มักจะไม่สนใจฟังใจเด็ก ทำให้เด็กขาดแรงกระตุ้นในการทำมาความดี นอกจากนี้ การที่ผู้ปกครองแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมให้เด็กเห็นเป็นประจำยังทำให้

เด็กเกิดความเคยชินและเลียนแบบแม้ว่าผู้ปกครองจะดุด่าห้ามมิให้เด็กกระทำแต่เด็กส่วนมากก็จะไม่เชื่อฟัง

2.3 ด้านรายได้ ผลการศึกษาพบว่า ผู้ปกครองส่วนมากไม่มีรายได้เพียงพอสำหรับใช้เป็นค่าอุปการะเลี้ยงเด็กให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กฎหมายกำหนด ทำให้ผู้ปกครองไม่สามารถจัดหาปัจจัย 4 ที่จำเป็นต่อการดำรงชีพและการพัฒนาการของเด็กได้อย่างถูกสุขลักษณะ เด็กจึงมักเจ็บป่วยได้ง่ายและไม่ได้รับการดูแลสุขภาพและพัฒนาการอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงขาดโอกาสในการได้รับการศึกษาในสถานศึกษาที่มีคุณภาพ นอกจากนี้ เด็กที่ได้รับการตอบสนองความต้องการด้านการใช้จ่ายเงินจากผู้ปกครองในทางที่ถูกต้องอย่างเพียงพออาจส่งผลให้เด็กเกิดความเครียดและน้อยใจจากการถูกเพื่อนล้อเพราะตนไม่มีสิ่งของแบบเดียวกับเพื่อนซึ่งนำไปสู่การเปิดปมด้วยความเครียด ปัญหาด้านจิตใจและพฤติกรรมความก้าวร้าวรุนแรงรวมถึงการหันไปก่ออาชญากรรมเพื่อได้เงินมาใช้จ่ายตามความต้องการของตน

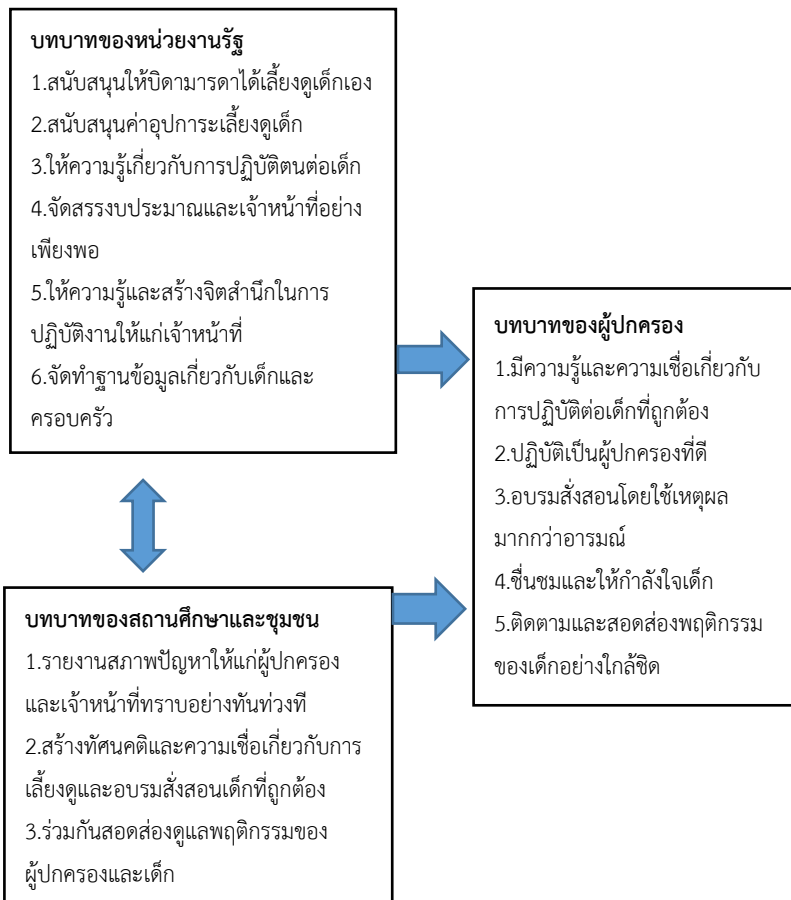
2.4 ด้านการปฏิบัติงานด้านคุ้มครองเด็กของเจ้าหน้าที่ ผลการศึกษาพบว่า จำนวนบุคลากรและงบประมาณที่ไม่เพียงพอทำให้เจ้าหน้าที่ไม่สามารถดำเนินการคุ้มครองเด็กอย่างมีประสิทธิภาพได้ครอบคลุมทุกพื้นที่ การปฏิบัติงานของบุคลากรในแต่ละหน่วยงานมักขัดแย้งกันเองซึ่งเกิดขึ้นเนื่องจากหน่วยงานที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กมีจำนวนมากและแต่ละหน่วยงานยึดถือกฎหมายที่แตกต่างกันจึงทำให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่แตกต่างกันตามไปด้วย การปฏิบัติงานในรูปแบบสหวิชาชีพจึงก่อให้เกิดความไม่เข้าใจในกฎหมายและการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่น ประการสำคัญ คือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่อาจทำงานอย่างเป็นเอกภาพได้เนื่องจากขาดฐานข้อมูลที่น่าเชื่อถือ ทำให้การปฏิบัติงานของหน่วยงานต่าง ๆ ไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน นอกจากนี้ การที่ผู้นำชุมชนไม่แจ้งข้อมูลหรือรายงานปัญหาที่เกิดขึ้นให้เจ้าหน้าที่ทราบอย่างทันท่วงทีเนื่องจากเกรงว่าจะเป็นการแสดงว่าตนปฏิบัติงาน

บกพร่องทำให้เจ้าหน้าที่ไม่สามารถวางแผนเพื่อป้องกันหรือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างเป็นระบบทำให้คุณภาพและมาตรฐานของการคุ้มครองเด็กในแต่ละจังหวัดและท้องถิ่นไม่เท่าเทียมกัน (ศิวพร คารวันนท์, 2551)

3. แนวทางในการส่งเสริมและสนับสนุนการปฏิบัติตนต่อเด็กของผู้ปกครองตามมาตรา 23 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

การส่งเสริมให้ผู้ปกครองปฏิบัติต่อเด็กให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของกฎหมายจำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนเพราะลำพังเพียงผู้ปกครองคงไม่อาจติดตามควบคุมพฤติกรรมของเด็กได้ตลอดเวลา แนวทางดังกล่าวต้องเกิดขึ้นจากความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้อง 3 ส่วน ได้แก่ 1) ผู้ปกครอง 2) สถานศึกษาและชุมชน 3) หน่วยงานภาครัฐ การปฏิบัติต่อเด็กของผู้ปกครองควรเริ่มต้นจากการมีความรู้เรื่องการวางแผนครอบครัว การเลี้ยงดูบุตรและการปฏิบัติต่อเด็กควบคู่กับการมีจิตสำนึกของการเป็นผู้ปกครองที่ดี เลี้ยงดูเด็กด้วยความรักความเอาใจใส่ตามความเชื่อและวัฒนธรรมที่เป็นผลดีต่อเด็ก ความเชื่อและวัฒนธรรมบางอย่างที่อาจส่งผลเสียต่อพัฒนาการเด็กควรได้รับการแก้ไขทำความเข้าใจใหม่ (ศิริกุล อิศรานุรักษ์และปราณี สุทธิสุนทร, 2550 : 114) ประกอบกับหน่วยงานภาครัฐจะต้องดำเนินมาตรการคุ้มครองเด็กอย่างจริงจังทั้งในระดับนโยบายและการปฏิบัติงานให้มีคุณภาพทัดเทียมกันในทุกพื้นที่ด้วยการจัดสรรงบประมาณและบุคลากรที่มีความรู้และจิตสำนึกในการปฏิบัติงานในจำนวนที่เพียงพอ รวมทั้งการให้สถานศึกษาและชุมชนเข้ามามีบทบาทรวบรวมข้อมูลและสะท้อนปัญหาต่าง ๆ รวมถึงจัดทำฐานข้อมูลซึ่งทุกหน่วยงานสามารถนำข้อมูลไปใช้เพื่อให้การคุ้มครองเด็กเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพอันจะเป็นประโยชน์สูงสุดแก่เด็ก

ภาพที่ 1: สรุปแนวทางในการส่งเสริมการปฏิบัติตนต่อเด็กตามมาตรา 23 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ของผู้ปกครอง

ข้อเสนอแนะ

1. หน่วยงานภาครัฐจะต้องกระตุ้นและส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีความรู้ที่จำเป็นสำหรับการเลี้ยงดูเด็กและปฏิบัติตนต่อเด็กอย่างถูกต้อง การปฏิบัติตนโดยอาศัยความเชื่อและวัฒนธรรมท้องถิ่นควรจะต้องได้รับการยืนยันจากผู้เชี่ยวชาญแล้วว่าเป็นผลดีต่อเด็ก ผู้ปกครองต้องรู้จักนำความรู้นั้นไปใช้อบรมสั่งสอนเด็กอย่างเหมาะสมโดยอาศัยความรักและความเข้าใจธรรมชาติของเด็กแต่ละช่วงวัย รวมถึงการตระหนักถึงความสำคัญในการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็กเพื่อให้สามารถอบรมสั่งสอนเด็กได้อย่างเต็มภาคภูมิ

2. หน่วยงานภาครัฐควรดำเนินมาตรการต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนให้บิดามารดาได้เลี้ยงดูบุตรด้วยตนเอง พร้อมทั้งส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีความสามารถในการอุปการะเลี้ยงดูเด็กอย่างมีมาตรฐานด้วยการเผยแพร่ความรู้ที่จำเป็นและการสนับสนุนช่วยเหลือค่าใช้จ่ายสำหรับเลี้ยงดูเด็ก ควบคู่กับการเสริมสร้างศักยภาพในการปฏิบัติงานคุ้มครองเด็กให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในด้านงบประมาณ จำนวนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ และการจัดให้มีฐานข้อมูลเกี่ยวกับเด็กและครอบครัว

3. สถานศึกษาและชุมชนควรมีส่วนร่วมในการอบรมเลี้ยงดูเด็กด้วยการร่วมสร้างสภาพแวดล้อม วัฒนธรรมและความเชื่อที่เป็นผลดีต่อเด็ก การช่วยเหลือผู้ปกครองด้วยการสอดส่องดูแลพฤติกรรมของเด็ก หากพบว่าเด็กมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมหรือตกอยู่ในภาวะที่น่าจะเกิดอันตรายจะต้องเร่งแจ้งให้ผู้ปกครองหรือเจ้าหน้าที่ทราบ รวมถึงผู้นำชุมชนควรมีบทบาทในการให้ข้อมูลและรายงานสภาพปัญหาที่เป็นจริงให้เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานต่าง ๆ รับทราบอยู่เสมอ จารีตประเพณีและวัฒนธรรมไทยเข้ามาช่วยขัดเกลาเด็กให้เป็นคนดี

เอกสารอ้างอิง

- กองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติประจำประเทศไทย. (2558). **รายงานสถานการณ์ประชากรไทย พ.ศ. 2558**. สืบค้น จาก <https://thailand.unfpa.org/> สืบค้นวันที่ 8 ตุลาคม 2563
- กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. (2561). **รายงานการดำเนินของรื้อต่อสาธารณะรายปี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561**.
- คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล. (2558). **เรียนรู้วิธีชมลูกอย่างไร**. สืบค้นจาก <https://www.rama.mahidol.ac.th/ramachannel/> สืบค้นวันที่ 8 ตุลาคม 2563
- ดุลยา จิตตะยโสธร. (2552). รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู: แนวคิดของ Diana Baumrid, Diana Baumrind's Parenting Styles. **วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย**, 29(4): 173-187.
- นวลตา อาภาศัพท์กุล. (2546). **อิทธิพลของการเลี้ยงดูต่อการทำผิดกฎหมายของเด็กในภาคใต้ตอนล่างประเทศไทย**.
- รัชฎา ชื่นเสียง. (2547). **วิธีการอบรมสั่งสอนเด็กวัยรุ่นของบิดามารดาไทย**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สิริลักษณ์ รัตน์วิทยากรณ์. (2553). องค์ประกอบการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดชลบุรี. **วารสารการเมืองการบริหารและกฎหมาย**, 2(3): 161-191.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2563). **มองครอบครัวไทยในมุมมองข้อมูล**. สืบค้นจาก <http://service.nso.go.th/> สืบค้นวันที่ 8 ตุลาคม 2563

ศิวาพร คารวนันท์. (2551). **ปัญหากฎหมายการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546**. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ศิริกุล อิศรานุรักษ์และปราณี สุทธิสุขนธ์. (2550). การอบรมเลี้ยงดู. **วารสารสาธารณสุขและการพัฒนา**, 5 (1): 105-118.

Translated Thai References

Department of Juvenile Observation and Protection. (2018). **Annual Report 2018**.

Dulaya Chitayasothron. Parenting style: Diana Baumrid, Diana Baumrind's Parenting Styles. **University of the Thai Chamber of Commerce Journal**, 29(4): 173-187.

Faculty of Medicine of Ramathibodi Hospital Mahidol University. (2011). **How to admire your child**. (Online), Retrieved on <https://www.rama.mahidol.ac.th/ramachannel/> (Accessed on 8 October 2020)

Nation Statisal Office. Looking at Thai families in data perspective. (Online), Retrieved on <http://service.nso.go.th/> (Accessed on 8 October 2020)

Ratchada Chanseang. (2004). **A Study of Thai Parents' socialization of Their Teen Children**. Master of Arts (Social Development) . National Institute of Development Administration.

Sirikul Isaranarug and Pranee Suthisukon. (2007). Child Rearing. **Journal of Public Health and Development**, 5(1), 105-118.

Siriluk Ratvitayakron. (2010). The Culpability Performs. Components Of Children And Youth In The Observation And Protection Center At Chonburi Province. Journal of politics, administration and law, 2(3): 161-191.

Sivaporn Karavanan. (2008). Problems in the Legal Enforcement of The Child Protection Act B.E.2546. Master of Laws. Ramkhamhaeng University.

United Nations Population Fund Thailand Country Office. (2015). The State of Thailand's Population 2015. (Online), Retrieved on <https://thailand.unfpa.org/> (Accessed on 8 October 2020)